

АКТУАЛИЗИРАН ДОКУМЕНТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН 2012-2013 Г.

Април 2012 г.

I. УВОД: Обосновка на актуализацията на общинския план за развитие

Бъдещето на едно населено място зависи преди всичко от волята и решимостта на неговите жители да го запазят и превърнат в привлекателно и удобно място за пълноценен живот.

На Община Хайредин е необходима динамиката на развиваща се община, устремена към постигане на ефективна и конкурентна икономика, основана на познанието и постигане на по-висок жизнен стандарт за цялото население. Успехът на общината в условията на пълноправно членство на България в Европейския съюз зависи от това тя да се приспособи към динамичното местно, национално и европейско пространство.

Планът за развитие на Община Хайредин /2007-2013г./ е част от системата стратегически и планови документи, подготовката, на които произтича от Закона за регионално развитие /ДВ, бр. 14. от 20 февруари 2004г./. Този план е приет с Решение № 98 от 26 юни 2008г. на Общинския съвет на Община Хайредин и представлява отправна точка за насочване усилията на общинското ръководство и всички заинтересовани страни в общинта за постигане целите на икономическо и жизнено развитие. Обвързан е със Стратегията за развитие на област Враца, която от своя страна е изготвена в съответствие с целите и приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие. Общинският план за развитие на община

Хайредин (2007-2013) е основен стратегически документ, осигуряващ “вход” към националните и европейски финансови ресурси на общинско ниво. Финансирането на местни проекти от външни източници е изключително трудно, ако същите не са част от планов документ.

Чрез Общинския план за развитие на община Хайредин се осъществява:

- Дефиниране на стратегическата цел и приоритетите на общинското развитие за периода до 2013 г.;
- Очертаване на изпълними стратегии за постигане на тези приоритети чрез определяне на основните цели, мерки и интервенции както и за институционалното и финансово осигуряване на плана;
- Резултатно мобилизиране на собствените и привличане на външни ресурси за постигането на мотивираните цели;
- Създаване на работещ ефективен механизъм за привличане на европейски средства в община Хайредин чрез националните Оперативни програми на Структурните и Кохезинния фондове на ЕС, действащи в периода 2007-2013 г.;
- Мобилизиране на местните и централни ресурси, за привличане на външни инвестиции, за интегрирането на множеството проекти на общинско и регионално ниво.
- Създаване на предпоставки за повишаване на гражданската активност и предприемаческата инициатива за динамично развитие на общността и за формиране чувство на единение и съпричастност към развитието на общината;

- Създаване на условия за реализация на основните права на гражданите, формулирани в българското и европейското законодателство;
- Интегриране на всички заинтересовани страни при изпълнението на мерките, заложи в плана и постигане по този начин на разширена демократизация на управлението и на по-широка основа на стратегическото планиране.

През 2007 г. беше одобрена от Европейската комисия Националната стратегическа референтна рамка 2007-2013 г., както и оперативните програми за България, съфинансирани от европейските структурни фондове и Кохезионния фонд за периода 2007-2013 г.

От 1 януари 2007 г. България стана пълноправен член на Европейския съюз (ЕС), което практически промени икономическите, политическите и международните условия за развитие на българските райони. От същата дата стартира прилагането на новата кохезионна политика на ЕС, която определи нова рамка за развитие на регионите в Европейския съюз.

Новият контекст на Лисабонската стратегия, както и някои нови стратегически документи на ЕС, като стратегията в областта на устойчивото развитие и териториалния дневен ред изискват нов прочит и отражение на техните послания и целева рамка в документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие, за да се гарантира приносът на българските райони и общини за постигането на целите им.

С настоящия документ се цели да се направи анализ на общинския план за развитие / ОПР / в контекста на местните, регионалните, националните и европейски приоритети, да се направи оценка на

съответствието на общинските мерки, дейности и проекти с изискванията на съответните оперативни програми, да се конкретизират и преразпределят финансовите ресурси според възможните източници на финансиране, в зависимост от приоритетите, специфичните цели, мерки и интервенции, да се направи анализ на съвместимостта на индикаторите за изпълнение с оглед на установяване на общ напредък на всички нива на планирането, да се трансформира програмата за изпълнение на ОПР, съвместима с допустимите дейности по отделните Оперативни програми в зависимост от избираемостта на общината по съответните приоритетни оси и мерки. Стратегията за развитие на общината за оставащия период до 2013 г. следва да бъде подкрепяща по отношение на желаня териториален баланс в развитието на общината и протичането на демографските процеси, агресивна по отношение на необходимите предпоставки за развитие на икономиката и стабилизираща по отношение изграждането и обновяването на инфраструктурите.

Кои са факторите, предизвикали актуализацията на ОПР?

- Доклад за Междинна оценка на изпълнението на Общинския план за развитие на община Хайредин 2007-2013 г
- Новите житейски реалности, предизвикани от динамично протичащите обществено-икономически процеси;
- Новите изисквания към мисленето и възможностите за развитие на местните общности, наложени от европейската интеграция на България;

- Потребността от създаване на ефективни взаимодействия със структурните фондове на ЕС и привличането на нови ресурси в общината;
- Нови потребности за партньорство в рамките не само на страната, а и на Югоизточна Европа;
- Новият етап в развитието на социалната отговорност на бизнеса и разкриване на съвременни възможности за развитие на публично-частното партньорство /ПЧП/;
- Необходимост от конкретни мерки в отговор на световната икономическа криза;
- Формиране на нов поглед за визията на общината и приоритетите в нейното развитие.

Актуализираният план за развитие на община Хайредин съответства на Националната стратегическа референтна рамка; Оперативните програми: Развитие на човешките ресурси, Регионално развитие, Околна среда, Административен капацитет и Програмата за развитие на селските райони; Националната стратегия за регионална развитие; Регионалната стратегия за развитие на Северозападен район за планиране; Областната стратегия за развитие на област Враца (2009-2013) и секторни и местни стратегии и планове в областта на околната среда, енергийната ефективност, ВЕИ и други.

Настоящата актуализация на Общинския план за развитие на община Хайредин /2007-2013г/. е разработена за остатъка от периода на неговото действие 2012-2013 на основание изискванията на чл.38 на Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие и „Методически указания за актуализация на действащите стратегии и планове за регионално и местно развитие – 2009 година (одобрени от

Министъра на МРРБ със Заповед № РД 02-14-844 от 20.05.2009г.). Основната цел е той да се адаптира към промените във външната и вътрешната среда и да се засили неговото целенасочено въздействие и ефективност като документ за провеждане на политиката за развитие на общината.

Актуализацията на Общинския план за развитие на Община Хайредин е извършена въз основа на резултатите от Доклада за междинна оценка на неговото изпълнение за периода 2007-2011г. Документът е изготвен на основание договор № Д-27/17.01.2012г. от група експерти от „Институт за управление на програми и проекти” ЕООД гр. София.

Актуализацията на Общинския план за развитие отчита настъпилите промени в резултат на новата европейска и национална политика в областта на регионалното развитие и социалното сближаване, новата политика на европейските структурни фондове, както и настъпилите промени в социално-икономическия профил на общината.

Принципи на актуализацията на общинския план за развитие:

- партньорство, публичност и прозрачност при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката;
- концентрация на ресурсите за постигане на целите на местното развитие;
- допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с други източници;
- междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на планирането и програмирането, ресурсното

осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;

- съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на национално и регионално равнище.

Приоритетни задачи поставени с актуализирания план за развитие:

- Да дефинира нова визия, стратегическа цел и приоритети на общинското развитие за периода до 2013 г;

- Да очертае изпълними стратегии за постигане на тези приоритети чрез определяне на основните цели, мерки , институционалното и финансово осигуряване на плана;

- Да послужи за мобилизиране на собствените и привличане на външни ресурси за постигането на формираните цели;

- Да създаде работещи ефективни взаимодействия със структурни фондове на ЕС и привличането им в територията на Общината;

- Да създаде възможност за повишаване на гражданската активност за динамично развитие и формиране чувство на единение и съпричастност към развитието на Общината;

- Да интегрира всички заинтересовани страни към изпълнението на мерките, заложен в плана и по този начин да разшири демократизацията на управлението и разширяване на социалната основа на стратегическото планиране.

-Приоритетите, целите и мерките на ОПР да се редактират и актуализират, за да се хармонизират с плановите и стратегически документи на областно, регионално, национално и европейско ниво

- Да се разработи индикативна финансовата таблица за изпълнение на ОПР, в която да се включат и оперативните програми и ПРСР, по

които Община Хайредин може да бъде бенефициент, като източници на средства за конкретни мерки, дейности и проекти.

ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН 2007-2013 г.

Междинната оценка на изпълнението на Общинския план за развитие на община Хайредин 2007-2013 г. показва следните резултати:

- 1.** Община Хайредин е постигнала добър напредък в изпълнението на ОПР за първите пет години от прилагането на документа. Инвестирала е средства на обща стойност 5 240 922 лева.
- 2.** Най-добро изпълнение бележи **Приоритет 4. Формиране на качествена жизнена среда в община Хайредин.**
- 3.** В Община Хайредин е създадена добра организация за прилагане и изпълнение на ОПР от гледна точка на планирани и реализирани проекти, вътрешен мониторинг и контрол. Документът е сравнително добре познат и се ползва от служителите на общинската администрация.
- 4.** Заложените в ОПР приоритети, цели и мерки звучат актуално и не следва да се променят генерално.
- 5.** Най-видимият ефект и въздействие от прилагането на ОПР в община Хайредин за периода 2007 - 2011 г. се получава от инвестициите в инфраструктурата – ремонт на улици и пътища, подобряване на ВиК и канализационни мрежи, обновяване и саниране на обществени сгради, благоустрояване, озеленяване и др.
- 6.** НПО и бизнеса не се търсят достатъчно активно като партньори и източници на информация и данни, а техните проекти и дейности също

допринасят за постигане целите на ОПР.

7. Няма разработена индикативна финансова таблица за изпълнение на ОПР..

В резултат на проведената междинна оценка за изпълнение на ОПР - Хайредин имаме следните препоръки:

1. ОПР да се актуализира за оставащия период на неговото действие до 2013 г. и да се изготви **Актуализиран документ за изпълнение на ОПР.**

2. Приоритетите, целите и мерките на ОПР да се редактират и актуализират, за да се хармонизират с плановите и стратегически документи на областно, регионално, национално и европейско ниво и с актуализирания ОПР.

3. Като приложение към актуализирания ОПР да се изготви **Програма за изпълнение на плана до 2013 г.**, в която целите да се обвържат с конкретни дейности, мерки, срокове и желани стойности по всички индикатори и показатели. В изготвянето на програмата да се включат НПО и бизнеса, които да подават информация за техните приоритетни проекти и дейности до 2013 г. и да ги съгласуват с целите на ОПР.

4. Да се набележат активни мерки за **развитие на общината като атрактивна туристическа дестинация.**

5. Да се изготви **програма за по-активно използване на Структурните фондове на ЕС и ПРСР** за постигане на целите и изпълнение на дейностите, заложи в ОПР.

6. Да се търсят нови възможности за кандидатстване за финансиране на готовите проекти на общината, с цел реализацията им до 2013 г.

7. Да се **разработи индикативна финансовата таблица за изпълнение на ОПР**, в която да се включат и оперативните програми и ПРСР, по които

Община Хайредин може да бъде бенефициент, като източници на средства за конкретни мерки, дейности и проекти.

8. Да се **популяризира ОПР сред общинската администрация и гражданите** и да се активизират бизнеса и НПО да участват в различни дейности и проекти, за да се повиши общия напредък по изпълнение на заложените цели и приоритети.

9. Да се **актуализират индикаторите за изпълнение на ОПР**, да се включат нови, и там където е възможно, да се обвържат с количествени измерения.

10. Да се **набележат мерки за активно използване** на формите на публично-частно партньорство за постигане целите на ОПР.

11. Да се **засили контрола** по изпълнението на ОПР от страна на Кмета на общината в оставащия период на неговото действие до 2013 г.

II. АКТУАЛИЗИРАН СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОФИЛ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН

Община Хайредин е разположена в северозападната част на Република България, в Дунавската равнина, по поречието на р. Огоста. Граничи с общините Борован, Бойчиновци, Вълчедръм, Козлодуй и Мизия.

С. Хайредин е център на едноименната община, която включва шест села:

- Хайредин;
- Михайлово;
- Манастирище;
- Рогозен;
- Бързина;
- Ботево.

Транспортната мрежа на Общината е шосейна – III и IV клас пътища. Плътноста на пътната мрежа е 49, 9 км/100 кв.м. Друг вид транспорт на територията на общината няма.

ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Таблица : Население на община Хайредин към 31.03.2011г. по местоживеење и възраст

Населени места	Общо	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
ХАЙРЕДИН	5001	154	177	192	261	203	210	184	249	292	285	322	343	450	384	428	407	266	194
С.БОТЕВО	81	-	-	-	3	1	2	1	2	9	4	5	5	11	7	7	6	6	12
С.БЪРЗИНА	251	12	13	11	10	9	13	10	15	11	9	15	13	32	23	20	19	11	5
С.МАНАСТИРИЩЕ	1067	30	27	36	55	58	49	28	50	73	76	84	79	114	84	70	86	46	22
С.МИХАЙЛОВО	1048	46	51	50	54	52	55	43	47	61	56	60	56	72	79	104	79	51	32
С.РОГОЗЕН	1007	25	36	33	67	38	37	40	50	55	71	64	65	79	66	87	89	64	41
С.ХАЙРЕДИН	1547	41	50	62	72	45	54	62	85	83	69	94	125	142	125	140	128	88	82

Източник: Национален статистически институт

Община Хайредин е разположена на територия от 190.4 кв. км. Гъстотата на населението на общината е 29 души на кв. км. при средна за областта 55.6, за Северозападен район – 48.4 и за страната – 68.7. В общината живее 2.7 % от населението на областта и 1.1 % от населението на Северозападния район.

Таблица : Население на община Хайредин 2007 – 2011 г.

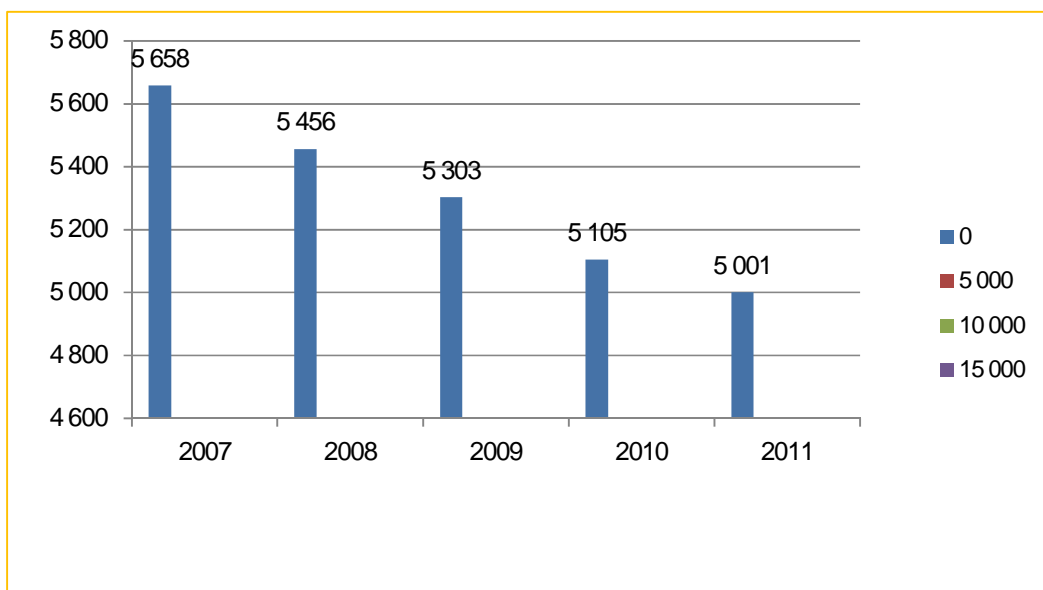
	Общо		
	Всичко	Мъже	Жени
2007	5658	2733	2925
2008	5456	2628	2828
2009	5303	2554	2749
2010	5105	2450	2655
2011	5001	2449	2552

Източник: Национален статистически институт

По данни на НСИ през последните 5 г. се наблюдава постепенно намаляване на населението, като спадът спрямо 2007 г. е с 657 души, а

намалението през 2011 спрямо 2010 г. е със 104 души. Анализът на факторите определящи демографската ситуация и на компонентите формиращи действителния прираст, налага изводът, че през плановия период /до 2013 г./ намаляването на броят на населението ще продължи.

Фиг. 1: Динамика на населението в община Хайредин 2007 – 2011 г.

Източник: Национален статистически институт

Относителният дял на жените в населението е по-голям от този на мъжете, като тази тенденция се запазва в градовете и селата през последните 5 години. Към 2011 г. жените в община Хайредин са със 103 повече от мъжете.

Таблица : Население на община Хайредин към 31.03.2011г. по пол и възраст

Възраст	Общо		
	Общо	Мъже	Жени
Общо	5 001	2 449	2 552
0-4	154	75	79
5-9	177	80	97
10-14	192	99	93

Възраст	Общо		
	Общо	Мъже	Жени
15-19	261	142	119
20-24	203	117	86
25-29	210	115	95
30-34	184	106	78
35-39	249	122	127
40-44	292	150	142
45-49	285	167	118
50-54	322	188	134
55-59	343	193	150
60-64	450	212	238
65-69	384	164	220
70-74	428	183	245
75-79	407	172	235
80-84	266	106	160
85+	194	58	136

Източник: Национален статистически институт

Броят на младите хора и на хората в трудоспособна възраст в община Хайредин през последните години намалява. Въпреки това структурата на населението по възрастови групи е по-благоприятна от средните стойности на показателя за страната и близка до тази на областта и на Северозападен район.

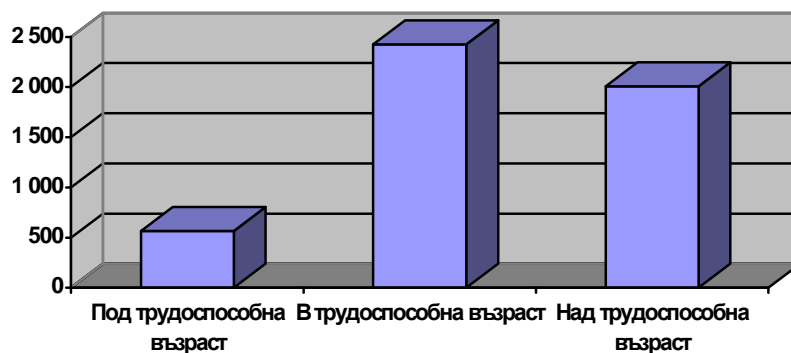
Таблица : Население под, в и над трудоспособна възраст в община Хайредин – 2011 г.

Възраст	Общо		
	Общо	Мъже	Жени
Общо	5 001	2 449	2 552
Под трудоспособна	567	271	296
В трудоспособна	2 428	1 406	1 022
Над трудоспособна	2 006	772	1 234

Източник: Национален статистически институт

Лицата в трудоспособна възраст през 2011 г. съставляват около 48 % от населението на общината, което е близо до средните нива за Северозападен район и за страната.

Фиг. 2: Население под, в и над трудоспособна възраст в община Хайредин – 2011 г.

Източник: Национален статистически институт

Естественият прираст на населението на община Хайредин е отрицателен, като бележи тенденция макар и с малко, на намаляване с около 11 % за изследвания период. (Таблица 5).

Таблица : Естествено движение на населението в община Хайредин 2007-2010 г.

	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	всичко	момчета	момичета	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2007	36	20	16	184	80	104	-148	-60	-88
2008	37	17	20	167	74	93	-130	-57	-73
2009	38	22	16	170	92	78	-132	-70	-62
2010	26	12	14	191	93	98	-165	-81	-84

Източник: Национален статистически институт

Броят на живородените деца нараства през 2009 спрямо 2007 г. с 2 и достига 38, но през 2010 г. намалява и достига 28.

Спадът в естествения прираст на населението в община Хайредин е проява на местно равнище на специфичните за България демографски процеси. Те се характеризират с повишена смъртност и понижена раждаемост, докато нормалният демографски преход се свързва с промяна

от висока раждаемост и смъртност към относително ниска раждаемост и ниска смъртност.

Таблица : Заселени, изселени и механичен прираст

	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2007	163	72	91	169	80	89	-6	-8	2
2008	93	37	56	165	85	80	-72	-48	-24
2009	131	55	76	152	59	93	-21	-4	-17
2010	141	56	85	174	79	95	-33	-23	-10

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст в община Хайредин варира в различните години, но е трайно отрицателна величина, като нараства до -24 души през 2008 г., и после спада до -10 души през 2010 г.

Общият извод, който се налага е, че от естествен и механичен прираст населението в общината от 2007 г. до 2009 г. е намаляло със 356 души.

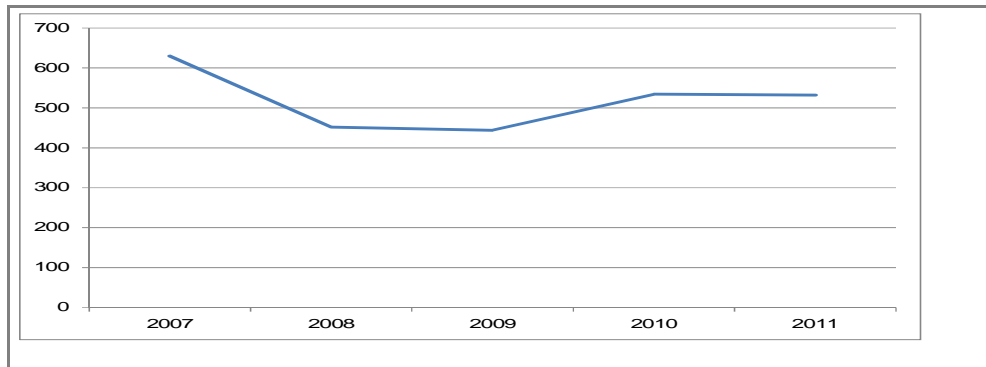
БЕЗРАБОТИЦА И ЗАЕТОСТ

Равнището на безработица в община Хайредин е динамично през анализирания период като бележи сериозно намаление през 2008 г. спрямо 2007 г., но след това се характеризира с постоянна тенденция на увеличение.

През 2007 г. са регистрирани 630 безработни лица, през 2011 г. – 532. Най-нисък броят на безработните лица е през 2009 г. - 444.

Общият брой безработни през 2011 г. спрямо 2007 г. е с 98 души по-малко.

Фиг. : Динамика на безработицата в община Хайредин по брой регистрирани лица

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ - Враца

Най-голям относителен дял имат безработните във възрастовата група над 55 години. Също около 23 % от безработните са хора между 40 и 50 годишна възраст.

Таблица 7: Безработица в община Хайредин по пол и възрастови групи

	2011	2010	2009	2008	2007
Средномесечен брой регистрирани лица	532	534	444	452	630
Жени	257	256	213	235	297
Мъже	275	278	231	217	333
до 19 години	15	9	12	8	12
от 20 до 24 г. вкл.	40	32	26	29	53
от 25 до 29 г. вкл.	52	46	33	27	51
от 30 до 34 г. вкл.	50	43	31	44	63
от 35 до 39 г. вкл.	49	61	49	50	70
от 40 до 44 г. вкл.	65	73	60	59	73
от 45 до 49 г. вкл.	64	76	70	62	84
от 50 до 54 г. вкл.	74	80	55	62	71
над 55 г.	123	114	108	111	153

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ - Враца

Сред най-рисковите групи на пазара на труда се очертават младите хора, които излизат за пръв път на трудовия пазар, хората над 45 г., лицата с ниско образование и квалификация и представителите на малцинствените групи, сред които безработицата е почти повсеместна,

тъй като сред тях преобладават лицата без или с ниско образование и квалификация.

ИКОНОМИКА

Икономическото развитие на община Хайредин се характеризира със сериозна динамика, но все още неблагоприятна в сравнение със средната за страната и останалите общини в Северозападен район.

Таблица : Население на 15 и повече навършени години по пол, възраст и икономическа активност

Пол	Възраст	Общо	Икономически активни			Икономически неактивни				
			Общо	Заети	Безработни	Общо	Учащи	Пенсионери	Лица, заети само с домашни или семейни задължения	Други
Общо	Общо	4 478	1 321	1 008	313	3 157	208	2 220	413	316
	15-19	261	19	7	12	242	195	4	19	24
	20-24	203	109	67	42	94	11	..	44	37
	25-29	210	115	76	39	95	..	5	53	36
	30-34	184	108	81	27	76	..	3	42	30
	35-39	249	159	121	38	90	-	12	43	35
	40-44	292	191	163	28	101	-	15	54	32
	45-49	285	179	140	39	106	-	24	43	39
	50-54	322	196	151	45	126	-	47	42	37
	55-59	343	163	137	26	180	-	100	48	32
	60-64	450	62	45	17	388	-	352	24	12
Над 65	1 679	20	20	-	1 659	-	1 656	
Мъже	Общо	2 195	727	537	190	1 468	112	954	179	223
	15-19	142	13	6	7	129	105	3	3	18
	20-24	117	68	42	26	49	7	..	18	23
	25-29	115	67	44	23	48	-	3	16	29
	30-34	106	59	41	18	47	-	3	21	23
	35-39	122	74	52	22	48	-	7	19	22
	40-44	150	95	79	16	55	-	10	24	21
	45-49	167	102	74	28	65	-	15	21	29
	50-54	188	111	85	26	77	-	33	18	26
	55-59	193	94	77	17	99	-	54	26	19
60-64	212	33	26	7	179	-	156	12	11	

Пол	Възраст	Общо	Икономически активни			Икономически неактивни				
			Общо	Заети	Безработни	Общо	Учащи	Пенсионери	Лица, заети само с домашни или семейни задължения	Други
	Над 65	683	11	11	-	672	-	669
Жен и	Общо	2 283	594	471	123	1 689	96	1 266	234	93
	15-19	119	6	..	5	113	90	..	16	6
	20-24	86	41	25	16	45	4	..	26	14
	25-29	95	48	32	16	47	37	7
	30-34	78	49	40	9	29	..	-	21	7
	35-39	127	85	69	16	42	-	5	24	13
	40-44	142	96	84	12	46	-	5	30	11
	45-49	118	77	66	11	41	-	9	22	10
	50-54	134	85	66	19	49	-	14	24	11
	55-59	150	69	60	9	81	-	46	22	13
	60-64	238	29	19	10	209	-	196	12	..
Над 65	996	9	9	-	987	-	987	-	-	

Източник: Национален статистически институт

Общинската икономическа инфраструктура има ясно изразена аграрно-промишлена характеристика. Земеделското производство доминира над промишленото. Значителен дял заема транспортната дейност.

Благосъстоянието на населението на общината се формира главно на база доходите получавани във вид на работна заплата. За някои групи, особено в по-малките селища, съществено значение имат пенсиите, социалните помощи, обезщетения и др.

Таблица : Средна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение

	Икономически дейности	2007*
A	Селско, ловно и горско стопанство	3026
B	Рибно стопанство	-
C	Добивна промишленост	..
D	Преработваща промишленост	2392

E	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода	..
F	Строителство	-
G	Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и стоки за домакинството	2298
H	Хотели и ресторанти	2014
I	Транспорт, складиране и съобщения	..
J	Финансово посредничество	-
K	Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнесуслуги	..
L	Държавно управление и отбрана; задължително обществено осигуряване	..
M	Образование	..
N	Здравеопазване и социални дейности	..
O	Други дейности, обслужващи обществото и личността	..
P	Дейности на домакинства	-
Q	Екстериториални организации и служби	-
Общо:		3385

	Икономически дейности	2008**	2009**
A	Селско, горско и рибно стопанство	5841	5977
B	Добивна промишленост
C	Преработваща промишленост	2814	3692
D	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	-	-
E	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване
F	Строителство
G	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	2598	3341
H	Транспорт, складиране и пощи
I	Хотелиерство и ресторантьорство	2427	3134
J	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
K	Финансови и застрахователни дейности	-	-
L	Операции с недвижими имоти	-	-
M	Професионални дейности и научни изследвания
N	Административни и спомагателни дейности
O	Държавно управление
P	Образование	6010	6591
Q	Хуманно здравеопазване и социална работа
R	Култура, спорт и развлечения	-	-
S	Други дейности

	Общо:	4086	4557
--	--------------	-------------	-------------

* Съгласно Национална класификация на икономическите дейности НКИД-2003

** Съгласно Класификация на икономическите дейности КИД-2008

“-“ Липсва случай

*** Данните са конфиденциални

Източник: Национален статистически институт

Средната годишна работна заплата в община Хайредин нараства с 1 531 лева през 2009 спрямо 2007 г. Тенденцията на повишаване е постоянна. Средната годишна работна заплата за 2009 г. е 4 557 лв. Това е с 2 739 лева по-малко от средната годишна работна заплата в България – 7296 лева.

Таблица : Наети лица по трудово и служебно правоотношение

	Икономически дейности	2007*
A	Селско, ловно и горско стопанство	45
B	Рибно стопанство	-
C	Добивна промишленост	..
D	Преработваща промишленост	10
E	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода	..
F	Строителство	-
G	Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и стоки за домакинството	25
H	Хотели и ресторанти	7
I	Транспорт, складиране и съобщения	..
J	Финансово посредничество	-
K	Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнесуслуги	..
L	Държавно управление и отбрана; задължително обществено осигуряване	..
M	Образование	..
N	Здравеопазване и социални дейности	..
O	Други дейности, обслужващи обществото и личността	..
P	Дейности на домакинства	-

Q	Екстериториални организации и служби		-
	Общо:		448
	Икономически дейности	2008**	2009**
A	Селско, горско и рибно стопанство	66	64
B	Добивна промишленост
C	Преработваща промишленост	11	11
D	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	-	-
E	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване
F	Строителство
G	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	36	53
H	Транспорт, складиране и пощи
I	Хотелиерство и ресторантьорство	10	8
J	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
K	Финансови и застрахователни дейности	-	-
L	Операции с недвижими имоти	-	-
M	Професионални дейности и научни изследвания
N	Административни и спомагателни дейности
O	Държавно управление
P	Образование	93	86
Q	Хуманно здравеопазване и социална работа
R	Култура, спорт и развлечения	-	-
S	Други дейности
	Общо	517	554

* Съгласно Национална класификация на икономическите дейности НКИД-2003

** Съгласно Класификация на икономическите дейности КИД-2008

“-“ Липсва случай

*** Данните са конфиденциални

Източник: Национален статистически институт

Икономическата криза не се отразява и на средния годишен брой на наетите по трудово и служебно правоотношение в община Хайредин. За периода 2007 – 2009 г. броят на наетите лица по трудово и служебно правоотношение бележи увеличение и през 2009 г. достига до 554 души. Това е със 106 души повече спрямо 2007 г.

Цялата производствена инфраструктура на територията на общината е частна собственост.

На територията на община Хайредин са регистрирани над 100 фирми - болшинството с предмет на дейност търговия.

Таблица : Предприятия според крайния финансов резултат от дейността им

Година	Предприятия	Предприятия с печалба		Предприятия със загуба		Предприятия с нулев резултат	
		Брой	Брой	%	Брой	%	Брой
2008	62	44	70.9	6	9.7	12	19.4
2009	73	54	74	12	16.4	7	9.6
2010	106	83	78.3	11	10.4	12	11.3

Източник: Национален статистически институт

Броят на предприятията на територията на общината се характеризира с постоянна тенденция на увеличение, като от 62 през 2008 г. той достига 106 през 2010 г. основната част от тях генерират печалба от дейността си.

Преобладаваща част – 98 % са микропредприятия с до 9 заети лица.

Таблица : Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия според броя на заетите

Община Групи предприятия	Предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица	Разходи за възнаграждения	ДМА
2008											
Общо	62	8653	12127	8687	9846	2224	39	167	114	486	5008
Микро до 9 заети	58	2864	4300	3300	2986	1323	39	112	60	172	1065
Малки от 10 до 49	4	5789	7827	5387	6860	901	-	55	64	314	3943
2009											

Общо	73	4569	11615	7677	11843	1266	-	197	140	608	..
Микро до 9 заети	70	2653	5725	4353	4698	..	48	138	83	289	..
Малки от 10 до 49	3	1916	5890	3324	7145	59	57	319	2581
2010											
Общо	106	9420	14031	11494	12378	1742	81	232	136	724	3634
Микро до 9 заети	104	4599	8131	6684	7315	820	81	184	89	354	2469

Източник: Национален статистически институт

Приходите от обичайната дейност на предприятията в общината се увеличават с над 1 904 хил. лева за периода 2008 - 2010 г. Нетните приходи от продажби на предприятията се увеличават с около 30 %.

На територията на община Хайредин не се наблюдава навлизане на чуждестранни инвестиции.

СЕЛСКО СТОПАНСТВО

Селското стопанство е основен отрасъл в икономиката на община Хайредин. Общият размер на земята е 171 145 дка, от които 142 352 дка ниви, 6 477 дка трайни насаждения, 565 дка естествени ливади и 16 640 мери и пасища.

Делът на обработваемата земеделска земя е 79.2%. При съвременните условия на развитие, земеделието води до деградация на част от почвите, намаляване на почвеното плодородие, образуването на засолен терени, замърсяването на почвите с нитрати, развитие на ветровата ерозия и други неблагоприятни явления.

Традиционно за Общината е зърнопроизводството. Около 40% от обработваемата земя се засява с пшеница, ечемик и овес, а останалата се засажда с царевица, слънчоглед и тютюн.

Интензивните отрасли на земеделието зеленчукопроизводство, лозарство и овощарство не дават почти никаква стокова продукция, а задоволяват само собствените потребности на производителите.

Регистрираните земеделски стопанства са 160 бр., животновъдните ферми – 2 443 бр.

Общия брой животни в общината е 40 091 бр.

Животновъдството е концентрирано главно в личните стопанства на населението, като на територията на Общината се отглеждат 1 800 бр. говеда, 4 200 бр. овце, 2 500 бр. кози, 3 000 бр. свине и 20 000 бр. птици. Наличието на пасища и мери, а също така отглеждането на фуражни култури, обуславят развитието главно на говедовъдство, овцевъдство, свиневъдство и козевъдство.

Животновъдството в общината почти изцяло е в дребния, семеен частен сектор, където няма условия за стопански ефективна концентрация и за въвеждане на съвременни технологии при отглеждане на голям брой животни. В преобладаваща част от случаите животните се отглеждат при примитивни условия, липсва контрол на качеството на произвежданата продукция, липсва адекватна информация за възможностите за прилагане на нови технологии.

Изготвени са 2 проекта за модернизация на земеделските стопанства и преработващи предприятия и 3 проекта за развитие на селския туризъм и изграждане на ВЕИ.

ОБРАЗОВАНИЕ

Към 01.02.2011 г. 75 % от населението на община Хайредин е със средно или основно образование. С начално образование са 9 %, а 34 души

никога не са посещавали училище и са напълно неграмотни. Броят на висшистите в общината е 340 или 7 % от населението.

Таблица : Население на община Хайредин по ниво на образование

Общо	Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално	Никога не посещавали училище	Дете
4 783	340	1 967	1 780	454	200	34	8

Източник: Национален статистически институт

Училищната структура и мрежа в община Хайредин е съобразена с действащите законови и подзаконови документи с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието.

Училищата, както повечето в страната, се отличават с остаряла материална база и изоставане по отношение на новите средства за обучение и информация. Липсата на достатъчно средства прави невъзможно цялостното осъвременяване на базата, но общината е съсредоточила сериозни усилия и е постигнала добри резултати в преодоляването на този проблем и осигуряването на адекватни условия за провеждането на качествен образователен процес.

На територията на община Хайредин към настоящия момент функционират четири учебни заведения:

- Средно общообразователно училище "Васил Воденичарски" – Хайредин;
- Основно училище "Христо Ботев" – Манстирище;
- Основно училище "Горан Червеняшки" – Михайлово’
- Основно училище "Св. Св. Кирил и Методий" – Рогозен.

ДЕТСКИ ЗАВЕДЕНИЯ

На територията на община Хайредин към края на 2011 г. функционират четири детски градини.

Таблица : Детски заведения в община Хайредин

Година	Детски градини	Места		Педагогически персонал		Детски групи	Деца	
		Общо	на 100 деца	Общо	В т.ч. детски учителки		Общо	В т.ч. момичета
2008	5	166	136.07	16	16	8	122	67
2009	1	166	133.87	16	15	8	124	62
2010	1	150	156.25	11	10	5	96	50

Източник: Национален статистически институт

За изследвания период се наблюдава сериозен спад в броя на местата и на децата в детските градини.

КУЛТУРА

Културната дейност на територията на общината е съсредоточена основно в читалищата. За тяхното развитие се отделят сериозни средства от общинския бюджет и активно се търси финансиране от външни източници.

Таблица : Културен календар на община Хайредин

Наименование на събитието	Организатор
Ден на родилната помощ/Бабин ден	НЧ „Просвета-1925-Рогозен”
Ден на родилната помощ/Бабин ден	НЧ „Съзнание 1912”, с. Михайлово
Ден на бабата-Бабин ден	Читалище „Светлина”, с. Манастирище
Трифон Зарезан	НЧ „Просвета-1925-Рогозен”
„Апостола на свободата” – Викторина-двубой	Читалище „Светлина”, с. Манастирище
На гости на баба и дядо	Читалище „Светлина” с. Манастирище
Годишно отчетно събрание/Ден на самодееца	Читалище „Просвета”, с. Хайредин
Годишно отчетно събрание/Ден на самодееца	Читалище „Светлина”, с. Манастирище
Ден на самодееца	НЧ „Просвета-1925-Рогозен”

Ден на самодееца	НЧ „Съзнание 1912”, с. Михайлово
Концерт, посветен на 3-ти март – Национален празник на Република България	Читалище „Просвета”, с. Хайредин
Концерт, посветен на 3-ти март – Национален празник на Република България	НЧ „Просвета-1925-Рогозен”
Концерт, посветен на 3-ти март – Национален празник на Република България	Читалище „Светлина” с. Манастирище
Концерт, посветен на 8-ми март - Международен ден на жената	Читалище „Просвета”, с. Хайредин
Концерт, посветен на 8-ми март - Международен ден на жената	НЧ „Просвета-1925-Рогозен”
Концерт, посветен на 8-ми март - Международен ден на жената	НЧ „Съзнание 1912”, с. Михайлово
Пролетна вечер	НЧ „Просвета-1925-Рогозен”
„Пролет, здравей!” - Карнавал	НЧ „Съзнание 1912”, с. Михайлово
Пролетен карнавал	Читалище „Светлина”, с. Манастирище
Концерт, посветен на 8-ми април - Международен ден на ромите	НЧ „Съзнание 1912”, с. Михайлово
„Лазаруване”	Читалище „Светлина”, с. Манастирище
„Комичане”	Читалище „Светлина”, с. Манастирище
Великденски концерт	Читалище „Просвета”, с. Хайредин
Великденски концерт	Читалище „Светлина”, с. Манастирище
Великденски концерт	НЧ „Съзнание 1912”, с. Михайлово
Великденски концерт	НЧ „Просвета-1925-Рогозен”
Концерт, посветен на 24 май - Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост	Читалище „Просвета”, с. Хайредин
Концерт, посветен на 24 май - Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост	НЧ „Просвета-1925-Рогозен”
Селищен събор	НЧ „Просвета-1925-Рогозен”
Концерт „Насладете се на таланта на нашите деца”	Читалище „Просвета”, с. Хайредин
Концерт - Празник на община Хайредин	Читалище „Просвета”, с. Хайредин
Коледуване – пресъздаване на обичая	Читалище „Просвета”, с. Хайредин
Коледен концерт	Читалище „Светлина”, с. Манастирище
Коледуване – пресъздаване на обичая	НЧ „Съзнание -1912”, с. Михайлово
Коледно-новогодишни празници	НЧ „Просвета-1925-Рогозен”
Общоселско Коледно –новогодишно тържество	Читалище „Просвета”, с. Хайредин

Източник: Община Хайредин

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ

Осигуряването на достъп на населението до базисни здравни грижи, осъществявани в първичната медицинска помощ, е първостепенна задача на всяка здравеопазна система. Независимо от заявените принципи на достъпност и равнопоставеност на здравноосигурените лица при получаване на медицинска помощ и наличието на утвърдена здравна карта, населението на отдалечените населени места среща сериозни трудности при нейното осигуряване.

На територията на общината функционират Дом за стари хора в с. Хайредин и Домашен социален патронаж.

На територията на община Хайредин няма лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ.

Медицинското обслужване се осъществява от 9 общопрактикуващи лекари и 2 специалисти по дентална медицина. Няколко пъти в годината се организират посещения на лекари-специалисти, които извършват прегледи и изследвания.

ТУРИЗЪМ

Въпреки потенциала за развитие на различни видове туризъм – еко, селски, ловен, и др., община Хайредин все още няма продаваеми цялостни туристически продукти. На територията на общината не са отбелязани средства за подслон и места за настаняване.

Икономическото развитие на община Хайредин е неблагоприятно в сравнение със средното за страната. Слабостите са свързани главно с високата безработица и инфраструктурни проблеми, като основно

внимание е отделено на лошото състояние на обществените сгради, пътнатата и улична мрежа, канализационната и пречиствателна система, електрозахранването, екологията и т.н. Икономическата активност в дадена община не е зададена величина. Тя се влияя както от общите макроикономически фактори, така и от местното управление. Успешни общини са тези, които създават подходящи условия за правене на бизнес, като едновременно с това провокират и икономическата активност в региона., привличат чуждестранни инвестиции. В последните няколко години в Община Хайредин бизнес климата е неблагоприятен и не са реализирани никакви чуждестранни инвестиции. Няма изградени индустриални или бизнес зони, но общината разполага със свободни територии, които биха могли да се използват при необходимост. Демографското развитие в община Хайредин е тревожно нестабилно. Регистрираната безработица има неблагоприятен квалификационен и образователен профил. Това задълбочава дисбаланса между търсената и предлагана работна сила. Разглеждания период се характеризира с наложилата се от години тенденция предлагането на работна сила многократно да надвишава търсенето. Характерен белег на безработицата е нейният цикличен характер, определящ се от периодите на работа по програмите, субсидирани от Министерството на труда и социалната политика. Бюджетните ресурси на Община Хайредин, както и на повечето малки общини в България, са ограничени и не позволяват самостоятелното финансиране на значими инфраструктурни проекти, включително за поддръжка и ремонт на общинската улична мрежа. Общинската пътна инфраструктура се поддържа главно с целеви средства за поддръжане и ремонт на общински пътища, отпускани със Закона за държавния бюджет на Република България. Съществуващата

водоснабдителна мрежа е остаряла и се нуждае от подмяна и реконструкция, в следствие на което се наблюдават големи загуби на вода по мрежата и чести аварии. На територията на община Хайредин няма изградена канализационна мрежа и в населените места отпадъчните води се събират в септични и изгребни ями, свободно се заустват, което води до замърсяване на подземните води.

ИЗВОДИ:

1. Налице е тенденция на намаляване на населението в община Хайредин поради миграция, отрицателен естествен и механичен прираст (5 001 души към 01.02.2011 г.).
2. Безработицата в община Хайредин е динамична през анализирания период, като до 2008 г. се наблюдава тенденция на спадане на нивото на регистрираните безработни лица, но след това е налице сериозно увеличение. Значителна част от безработните са с ниско или без образование и без специалност. Безработицата в общината е изключително голям проблем и изисква по-сериозни трайни мерки.
3. Средната годишна работна заплата в общината нараства през последните 5 години и достига 4 557 лева през 2009 г., при средна за страната – 7 296 лева.
4. Броят на предприятията през 2010 г. е 106. Най-голям относителен дял имат фирмите, работещи в областта на търговията и услугите. Преобладаваща част – 98 % са микропредприятията с до 9 заети лица.
5. Въпреки потенциала за развитие на разнообразни форми на туризъм, община Хайредин все още няма продаваеми цялостни туристически продукти. Няма и регистрирани средства за подслон и места за настаняване

6. На лице е естествена потребност за привличане на инвестиции, рехабилитация и развитие на местната инфраструктура и постигане на конкурентноспособност на икономиката
7. Необходими са частни инициативи, които биха могли да подобрят икономическата ситуация
8. Има мотивация и желание в ръководството на общината за развитие на социалните услуги в унисон с европейската и държавна социална политика. Има традиции при предоставяне на услугата Домашен социален патронаж и Националната програма „Асистенти на хора с увреждания” по компонента „Личен асистент” в общината. Но са на лице ограничени общински финансови ресурси за развитие на социалните услуги.
9. Спешно е необходимо извършването на основни ремонти на образователните, административните, културните и социални сгради, включващи: подмяна на дограма, вътрешна и външна изолация, рехабилитация и смяна на отоплителните системи
10. Изключително малък е делът на улиците с трайна асфалтова настилка, а тази която е изграден е в лошо състояние. Броят на детските площадки е недостатъчен, а тези които съществуват са в недобро състояние.
11. Необходимо е проблемът с изграждането на канализационна мрежа и отвеждането на отпадъчните води да бъде разрешен, т. като по този начин ще се подобри начина на живот на населението.
12. Налице е необходимост от създаване на условия за развитие на младежки дейности – клубове, младежки центрове

Данните от анализа на текущото състояние показват, че община Хайредин се нуждае от ускоряване на социално-икономическото си развитие. Общината следва да мобилизира целия си потенциал (природно-ресурсен, човешки и инвестиционен) и така да насочи развитието си, че в максимална степен да оползотвори европейските и национални възможности за финансиране.

III. АКТУАЛИЗИРАН SWOT – АНАЛИЗ

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> • Добра образователна структура на населението; • Сравнително високо образователно равнище на населението, професионално подготвена и квалифицирана работна сила в промишлеността; • Добре развита образователна и културна инфраструктура • Наличие на достъп до интернет във всички населени места в общината. ▪ Благоприятни природни и климатични условия; ▪ Чиста и запазена природа, съхранена зелена система; • Богато културно - историческо наследство, съхранени традиции и 	<ul style="list-style-type: none"> • Влошена демографска ситуация; • Нарастващо ниво на безработица; • Слаб темп на технологично обновяване и реструктуриране на производството; • Остаряла техническа инфраструктура в малките населени места на територията на общината; • Стеснен отраслово и професионално трудов сектор; затруднена трудова реализация в селата; • Недостатъчно изградена техническа инфраструктура; • Амортизирана водопреносна мрежа. • Ниска степен на енергийна ефективност на обществения и жилищен сграден фонд; • Влошено качество и на места

<p>обичаи;</p>	<p>амортизирана пътна инфраструктура; лоши поддръжка и качество на ремонтите;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ограничени вътрешни финансови ресурси за развитие на общината, в т.ч за поддържане на съществуващата и изграждане на нова техническа инфраструктура
<p>Възможности</p>	<p>Заплахи</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Развитие на трансгранично сътрудничество; • Допълнително развитие на съществуващата транспортна инфраструктура; • Развитие на екологичен, културен и селски туризъм; • Членството на страната в ЕС дава възможности за привличане на инвестиции за развитие на МСП, селското стопанство и инфраструктурата в общината; • Внедряване и широко използване на формите на публично-частно партньорство; • Внедряване на възобновяеми енергийни източници в производството; • Развитие на икономиката в 	<ul style="list-style-type: none"> • Обезлюдяване на общината и застаряване на населението, увеличаване на миграционните процеси и влошаване на възрастовата структура на населението; • Слабо или забавено използване и усвояване на средствата от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС; • Внедряването на стандартите на ЕС засягащи малките и средни предприятия; • Продължаващо влошаване на качеството на техническата и социалната инфраструктурата; • Недостатъчно развитие на формите на публично-частно партньорство; • Заплахи, свързани с непредвидими

<p>селските райони към неземеделски дейности;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Внедряване на екологични производства. • Ускорено и ефективно привличане на средства от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС; • Предприемане на активни действия за привличане на нови инвестиции 	<p>бедствия.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостатъчен обем на новите инвестиции за инфраструктурно и икономическо развитие
---	--

IV. АКТУАЛИЗИРАНА СТРАТЕГИЯ ЗА УСТОЙЧИВО ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ

Стратегическото планиране се определя като начин да се набележат и предприемат мерки за постигане на желани бъдещи състояния. Това е процес за разработване на планове за постигане на общи и конкретни цели, които се обобщават във визията и избраните ценности. Предмет на плана за развитие е той да бъде практическо средство и методическо ръководство на местната власт за управление на общината в средносрочен план. В основата на разработката е заложен принципа на приемственост и последователност в решаването на главните проблеми.

От направените изводи в Доклада за междинна оценка сатва ясно, че визията, приоритетите, целите и мерките на ОПР – Хайредин се нуждаят от редакция, за да се хармонизират напълно и да съответстват на европейските, национални и регионални планови и стратегически документи.

При проектиране и анализиране на визията на Община Хайредин отново е направен актуален анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите и на тази база са изведени предпоставките, определящи нова, по-приемлива и логична визия за развитие.

ВИЗИЯ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН: Устойчиво развиваща се и просперираща община с модерно селско стопанство, изградена инфраструктура, висока трудова заетост и добро качество на живот.

ОСНОВНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН: Постигане на икономически растеж, подобро качество на живот на жителите, запазено и оценено природно и културно наследство.

В горната формулировка се съдържат три важни и взаимнообвързани компоненти: „икономически растеж” , „качество на живот” и “запазване на природното и културно наследство”. Първият компонент е двигателят на социално-икономическото развитие, вторият осигурява условията за изпълнение, а третиятакумулира ценностната система на общността.

Първата част на стратегическата цел „постигане на икономическият растеж” е решаваща, но се обвързва с необходимостта този растеж да се разглежда в трите измерения на устойчивото развитие, а именно икономическо, социално и екологично. Постигането на целевите темпове на растеж изисква извършване на качествени инвестиции и провеждане на подкрепяща политика в избраните приоритетни области.

Втората част на генералната стратегическа цел „подобро качество на живот” означава постигане на по-високи стандарти на жизнената среда, което в крайна сметка се измерва чрез изградена и поддържана инфраструктура, образование, жилища, доходи и заетост, здравеопазване, екология, условия за работа и почивка - култура, спорт, туризъм.

Третата част на стратегическата цел подсказва за отговорност на провежданата политика по отношение на възпитание на подрастващото поколение, на възможностите за устойчиво развитие на образователната, културната, екологичната, туристическата среда.

V. ПРИОРИТЕТИ

ПРИОРИТЕТ 1 - ПОСТИГАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНА И РЕНТАБИЛНА МЕСТНА ИКОНОМИКА, РЕАЛИЗИРАЩА МЕСТНИЯ ПОТЕНЦИАЛ И ПРЕДИМСТВА

ЦЕЛ 1 Повишаване конкурентноспособността на фирмите, работещи на територията на община Хайредин

МЯРКА 1.1 Технологично развитие и въвеждане на иновации

МЯРКА 1.2 Да се окаже подкрепа за развитие на бизнеса с акцент в „избрани” отрасли, насърчаване на частни инвестиции и създаване на партньорства

ЦЕЛ 2 Ускоряване на икономическото развитие на община Хайредин

МЯРКА 2.1 Стимулиране и комплексно подпомагане на МСП

МЯРКА 2.2 Развитие на алтернативни производства върху необработваеми земи в общината

МЯРКА 2.3 Създаване на целеви публично-частни партньорства и реализиране на стратегия за привличане на инвестиции

МЯРКА 2.4 Насърчаване развитието на трансгранично и транснационално икономическо сътрудничество

ЦЕЛ 3 Развитие на възможностите за упражняване на туризъм чрез диверсификация и засилване на алтернативните му форми (селски, планински, вело, екологичен, културно-исторически, познавателен, спортен, пещерен и др.)

МЯРКА 3.1 Осъществяване на дейности за подобряване на състоянието и функционалното предназначение на културно-исторически и природни забележителности, туристически съоръжения и атракции и свързаната с тях инфраструктура

МЯРКА 3.2 Създаване на туристически продукти, които да популяризират природните забележителности, местния бит и културно наследство в община Хайредин

МЯРКА 3.3 Подпомагане дейността и творчеството на местни дейци на културата, фолклорни и класически танцови и музикални състави, училищното творчество. Подпомагане организацията и провеждането на традиционни местни тържества и участието в национални и международни такива.

МЯРКА 3.4 Поощряване частните инициативи за разработване на селски туризъм, култура и занаяти

МЯРКА 3.5 Създаване на проекти за изграждане на места за настаняване и нощуване

ЦЕЛ 4 Подобряване на условията и разширяване на възможностите за прекарване на свободното време – културни прояви, рекреативни занимания и спорт

МЯРКА 4.1 Създаване на условия за системни занимания на децата и младежите в свободното им време и изграждане на лични качества като предпоставка за пълноценната им реализация в живота.

МЯРКА 4.2 Създаване на условия за спортни занимания на младите хора и хора с увреждания

ПРИОРИТЕТ 2 : ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ, РАЗВИТИЕ И МОДЕРНИЗАЦИЯ НА МЕСТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА, УВЕЛИЧАВАНЕ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ТРУДОВА ЗАЕТОСТ И ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ В ОБЩИНАТА

ЦЕЛ 1 Реконструкция, модернизация и развитие на техническата и инженерната инфраструктура и подобряване на предоставените услуги

МЯРКА 1.1 Рехабилитация, разширяване и модернизация на местната транспортна и комуникационна инфраструктура – пътища, транспорт, мобилни комуникации

МЯРКА 1.2 Реконструкция на съществуващата водопреосна и изграждане на нова такава

МЯРКА 1.3 Осигуряване на селищата с непрекъснато водоснабдяване с качествена питейна вода и липса на режим на водоподаване

МЯРКА 1.4 Проектиране и изграждане на канализационна система в община Хайредин

МЯРКА 1.5 Превенция на риска, чрез изграждане и укрепване на дребномащабни инфраструктури за предотваряване на свлачища и предпазване от наводнения

МЯРКА 1.6 Изграждане, ремонт и рехабилитация на уличната мрежа, тротоари, площи, обществени зелени площи, детски площи и паркове

МЯРКА 1.7 Рехабилитация на съществуващите и поставяне на допълнителни осветителни тела в селищата на общината

ЦЕЛ 2 Подобряване на състоянието на сградния фонд на социалните, културните, образователните и здравните институции

МЯРКА 2.1. Санирене, реконструкция, обновяване на инфраструктурата на обществени сгради – административни, образователни, културни и здравни.

МЯРКА 2.2 Подобряване и модернизация на материално-техническата база в училищата и детските градини.

ЦЕЛ 3 Повишаване на трудовата заетост и възможностите за социална интеграция

МЯРКА 3.1 Ограничаване на безработицата и повишаване на икономическата активност на населението

МЯРКА 3.2 Развитие на политика за равни възможности и достъпен до всички социални групи пазар на труда

МЯРКА 3.3 Подобряване на възможностите за социална, професионална и образователна интеграция с особен акцент на уязвимите групи

МЯРКА 3.4 Осигуряване на професионално обучение и квалификация на безработни лица в приоритетни области на индустриалното развитие и услугите.

ЦЕЛ 4 Подобряване нивото на здравните и социални грижи за населението в община Хайредин

МЯРКА 4.1 Рехабилитация и реконструкция на Дом за стари хора и подобряване на социално-битовите условия на домуващите

МЯРКА 4.2 Изграждане на мобилни и спешни медицински центрове

МЯРКА 4.3 Изграждане на социални домове за възрастни хора и хора с ментални увреждания

МЯРКА 4.4 Подпомагане на децата и възрастните в неравностойно положение и хората с увреждания

ЦЕЛ 5 Подобряване на управлението на биологичните и битовите отпадъци и отпадъчни води от населените места. Съхраняване на околната среда и разумно използване на природните ресурси.

МЯРКА 5.1 Проектиране и изграждане на пречиствателни станции за отпадни води

МЯРКА 5.2 Въвеждане на система за събиране, извозване и депониране (рециклиране) на твърди битови и биологични отпадъци, включително разделно събиране

МЯРКА 5.3 Премахване на нерегламентирани сметища, съгласно нормите на ЕС

МЯРКА 5.4 Подобряване, запазване и възстановяване на естествената околна среда и развитие на екологичната инфраструктура в общината. Опазване и разширяване на зелената система.

Мярка 5.5 Намаляване замърсяването на въздуха и редуциране на вредните емисии

ЦЕЛ 6 Подобряване качеството на енергийната инфраструктура

МЯРКА 6.1 Повишаване на енергийната ефективност и намаляване на енергийните разходи в сградите – общинска и държавна собственост

МЯРКА 6.2 Разработване на проекти за използване на възобновяеми енергийни източници

МЯРКА 6.3 Саниране на обществени и обслужващи сгради. Внедряване на модели за ползване на алтернативни източници на енергия в обществени сгради – училища, детски градини, сгради на общината

ЦЕЛ 7 Модернизация на общинската администрация и подобряване на административното обслужване на жителите и фирмите

МЯРКА 7.1 Повишаване капацитета на общинска администрация

МЯРКА 7.2 Подобряване на административното обслужване на жителите и бизнеса, чрез развитие и увеличаване на възможностите на електронното обслужване;

МЯРКА 7.3 Изграждане на партньорство с бизнеса, НПО, социални партньори, държавни структури;

МЯРКА 7.4 Провеждане на обучения за общински служители

VI. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

Организацията на изпълнението на общинския план за развитие на община Хайредин включва поредица от действия, свързани с:

- ресурсното осигуряване и разпределяне на средствата при реализацията на мерките;
- функционалната, институционалната и териториалната организация на действията по изпълнение на мерките, програмите и проектите на плана;
- оперативното управление и координацията между участниците в процеса на реализация;
- мониторингът /наблюдението/, оценката и контролът на изпълнението по отношение на целите, действията, ресурсите и резултатите;
- актуализацията и усъвършенстването на самия планов документ;

- осигуряването на публичност и прозрачност на процеса на разработване, приемане и реализация на плана, което пряко се свързва със засилване на демократичността в управлението.

Всички тези етапи на реализацията следва да бъдат програмно, ресурсово, кадрово и организационно осигурени. Ресурсното осигуряване и разпределение на средствата при реализация на мерките в рамките на общинския план за развитие на община Хайредин се осъществява чрез разработената индикативна финансова таблица. Тя дава числен финансов и времеви израз на предвидените в плана мерки.

Групирани, основните източници за финансиране на планираните дейности и проекти са:

- национални източници, включващи средствата на държавното финансиране – републикански бюджет и общински бюджети
- средства с източник Европейския съюз – Структурни фондове и Кохезионен фонд на ЕС, чрез българските оперативни програми – ОПРР, ОПОС, ОПАК, ОПРЧР, ОПТП и др., както и други програми на Общността;
- безвъзмездни средства от други източници и донорски програми;

В индикативната финансова таблица в резултат от извършен мониторинг и оценка е възможно да се правят целесъобразни оперативни и текущи изменения по промяна на размера на определени средства или прехвърляне на конкретни ресурси, както и да се актуализират отделни източници на финансиране, срокове, приоритети и конкретни изпълнители на мерки от плана.

Наблюдението на изпълнението на АДИОПР е задача на Общинския съвет на община Хайредин и на Кмета на общината. Това налага съветът да вземе решение за създаване по предложение на кмета на работна група

за наблюдение на плана. На основа на взетото решение кметът издава заповед за нейното създаване. Групата за наблюдение следва да включва представители на съвета и експерти от състава на общинската администрация.

Групата за наблюдение:

- Разглежда и предлага за утвърждаване на индикаторите за наблюдение на степента на изпълнение на плана. В правомощията на съвета е той да утвърди по предложение на кмета на общината изготвеното предложение от групата, като съответно определя техния конкретен набор и стойностите им;
- Периодично извършва преглед на постигнатия напредък и докладва на ръководството на общината състоянието и възможните мерки;
- Обсъжда резултатите и степента на достигане на целите и приоритетите, изготвя отчет за постигнатите резултати;
- Разглежда резултатите от междинната оценка, ако такава е възложена и прави предложение пред ръководството на общината за предприемане на необходимите действия;
- Ежегодно изготвя доклад за изпълнението, като предлага мерки за промяна, ако това е наложително. Докладът и мерките се предлагат на кмета за последващо внасяне и разглеждане от съвета;
- Прави предложения за усъвършенстване на плана, както и за преразпределяне на средствата по мерките, програмите и проектите.

В рамките на дейността си групата за наблюдение изготвя регулярни или конкретни отчети, които предоставя на съвета и кмета на общината. В отчетите се оценява и прогреса при реализацията на плана и изпълнението на показателите и индикаторите.

Мониторингът води до засилване потенциалните възможности за реализация на общинския план за развитие. Чрез прилагането му е възможно да се подобри сътрудничеството между различните участници които си комуникират при изпълнението на плана, като широко се прилага принципа на прозрачност, публичност и партньорство. Внасянето на елементи на обществено обсъждане води до реално обогатяване на ОПР с участието на населението на общината.

Важен момент при организацията на мониторинга е определянето на неговите водещите компоненти. Най-общо тук се включва:

- Определяне на система от индикатори за измерване степента на изпълнение;
- Създаване на механизъм за измерване и проследяване на водещите параметри;
- Избор и адаптиране на механизми за сравнение и оценка на резултатите;
- Оценка на резултатите и предприемане на корекции при значими отклонения.

От гледна точка информационното осигуряване на мониторинга важен е въпросът за събираемостта на данните за самото оценяване – те следва да са редовни /официализирани/, верифицирани, релевантни на заложените цели и прости. Това налага да се осъществява периодична координация и съвместен обмен на информация между общинската администрация на Хайредин, ТСБ, ДБТ, ОДЗ и други институции за набиране и анализиране на текущи данни и информационни източници.

Наблюдението и оценката следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината /настъпващи промени в състоянието на средата в резултат от предприети интервенции/. Това

изисква набор от специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценяване изпълнението на плана. С оглед на това, в настоящия Актуализиран документ за изпълнение на Общинския план за развитие на община Хайредин (2012-2013 г.) са определени две основни групи индикатори:

- **Общи индикатори**, позволяващи да бъде оценено общото ниво на развитие на територията на общината;
- **Специфични индикатори**, които са тясно обвързани с формулираните стратегически цели в документа;

Общите индикатори са подбрани с цел да покажат общото развитие на територията на общината през съответния период на наблюдение. Те са формулирани съгласно следните принципи:

- Съобразени са с ограничения срок за изпълнение на АДИ на ОПР – 2012-2013 г.;
- Подпомагат извършването на сравнителен анализ за моментното състояние на община Хайредин и останлите общини на територията на област Враца;
- Осигуряват комплексна информация за интегрираното развитие на територията.

Общите индикатори са следните:

- Динамика на собствени приходи по местния бюджет (база 2011 г.);
- Динамика на инвестиционите разходи по местния бюджет (база 2011 г.);
- Динамика на рехабilitираните пътища в областта (база 2011 г.);
- Коефициент на безработица (база 2011 г.);
- Коефициент на икономическата активност (база 2011 г.);

Специфичните индикатори имат по-конкретен характер и са пряко свързани с дефинираните в стратегическия документ цели, приоритети и мерки. Те са следните:

ЦЕЛ	ИНДИКАТОР	ИЗТОЧНИК НА ИНФОРМАЦИЯ
Повишаване на конкурентноспособността на фирмите	1.Брой изградени проекти на местната бизнес инфраструктура, в т.ч бизнес офиси 2.Брой на фирмите въвели нов продукт или технологии 3. Общ размер на инвестициите (лева)	ИАНМСП, ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ, НСИ
Ускоряване на икономическото развитие на община Хайредин	1.Брой предоставени услуги на местния бизнес 2.Брой осъществени публично-частни партньорства 3.Брой новосъздадени фирми и предприятия 4. Осъществено трансгранично и транснационално икономическо сътрудничество 5. Създаден пазар за терени и привлечени инвеститори 6. Площ на изградените нови бизнес подкрепящи инфраструктурни обекти 7. Нови работни места в местната икономика 8.Брой проекти, получили техническа помощ за подготовката им 9.Брой на реализирани проекти по трансгранично сътрудничество 10.Брой проекти, получили финансиране от Европейските структурни фондове и Кохезионни фонд 11.Брой разработени съвместни проекти с други общини 12.Усвоени средства по оперативни програми на ЕС	ИАНМСП, ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ
Развитие на възможностите за упражняване на туризъм чрез диверсификация и засилване	1.Брой създадени нови туристически продукти 2.Предоставена площ в	НСИ, Общинска Администрация

на алтернативните му форми (селски, оланински, вело, екологичен, културно-исторически, познавателен, спортен, пещерен и др.)	туристически обекти (кв.м.) 3.Брой маркетингови инициативи за промоция на туристическия продукт 4. Брой създадени/подобвени атракции 5.Дължина на изградена нова/подобвена техническа инфраструктура в подкрепа на местни туристически продукти (км.) 6. Брой места за настаняване и/или средства за подслон 7. Брой на реставрирани и модернизирани културно-исторически обекти със съвременни технологии	
Подобряване на условията и разширяване на възможностите за прекарване на свободното време - културни прояви, рекреативни занимания и спорт	1.Брой модернизирани и реконструирани спортни обекти 2.Брой проведени спортни състезания 3.Проведени младежки спортни прояви и събития 4.Брой организирани от общината събития, ангажиращи младите хора 5. Наситеност на културния календар, брой проведени културни мероприятия	Общинска Администрация
Реконструкция, модернизация и развитие на техническата и инженерната инфраструктура и подобряване на предоставените услуги	1.Дължина на рехабилитираната или новоизградена улична мрежа (км.) 2.Дължина на реконструирана пътна мрежа (км.) 3.Дължина на реконструирана или новоизградена водопреносна мрежа (км.) 4. Дължина на изградена канализационна система (км.) 5. Населени места с рехабилитирани и новоизградени обществени зелени площи (бр.) 6.Брой на обновените и новоизградени детски площадки и паркове 7.Брой подменени осветителни тела в уличното осветление	Общинска Администрация, ВиК
Подобряване на състоянието на сградния фонд на социалните, културните, образователните и здравните институции	1.Брой санирани и обновени общински сгради 2.Брой ученици, облагодетелствани от подобрена материално-	Общинска Администрация

	техническа база в училище	
Повишаване на трудовата заетост и възможностите за социална интеграция	<p>1.Равнище на безработицата (%)</p> <p>2.Относителен дял на заетите (в общото трудоспособно население)</p> <p>3.Относителен дял наетите (в общото трудоспособно население)</p> <p>4.Равнище на средната работна заплата в общината (лева)</p> <p>5.Брой лица, включени в обучение за повишаване или придобиване на квалификация</p> <p>6.Брой разработени регионални програми по заетост</p> <p>7.Брой безработни лица, обхванати в регионалните програми по заетост</p>	Общинска Администрация, Дирекция „Бюро по труда“-Козлодуй
Подобряване нивото на здравните и социални грижи за населението в общината	<p>1.Брой социални услуги, предоставяни в общността</p> <p>2.Брой ремонтирани згради, предоставящи социални услуги</p> <p>3.Брой на хора в неравностойно положение, настанени в социални жилища</p> <p>4.Брой ремонтирани и оборудвани здравни кабинети в училищата</p> <p>5.Изградени мобилни и спешни медицински центрове</p>	Общинска Администрация
Подобряване на управлението на биологичните и битови отпадъци и отпадъчни води от населените места.. Съхраняване на околната среда и разумно използване на природните ресурси	<p>1.Изградени ПСОВ (бр)</p> <p>2.Процент отпадни води, подложени на пречистване</p> <p>3.Брой домакинства, обслужвани от Общината при събирането на ТБО</p> <p>4.Увеличение или намаление на замърсяването на атмосферния въздух от вредни емисии</p> <p>5.Брой на трайно премахнати нерегламентирани сметища</p> <p>6.Въведено в експлоатация регионално депо за рециклиране на строителни отпадъци</p> <p>7.Декари новозалесени площи</p>	
Подобряване качеството на енергийната инфраструктура	<p>1.Реализирани енергоспестяващи мерки в сгради-общинска собственост</p> <p>2.Икономии от внедрени</p>	Общинска Администрация

	<p>мерки за енергийна ефективност (KW)</p> <p>3. Разработени проекти за използване на ВЕИ</p>	
<p>Модернизация на общинската администрация</p>	<p>1.Брой преминали през квалификационни курсове общински служители</p> <p>2.Брой изградени партньорства с бизнеса, НПО, социални институции и държавни структури</p> <p>3.Закупени компютърни конфигурации (бр.)</p> <p>4.Подобрена материално-техническа база</p>	<p>Общинска Администрация</p>

VII. ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Съгласно Закона за регионалното развитие, един от основните принципи, на които се основава провеждането на държавната политика за регионално развитие, е принципът за партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката.

Съгласно чл. 37, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР), Общинският план за развитие и решението на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на страницата на общината в интернет, което ще бъде съвременно изпълнявано от Община Хайредин. В рамките на всеки проект, предвиден за изпълнение до 2013 г. ще бъдат предвидени мерки и адекватни действия за информиране и публичност.

В съответствие с чл. 91 ал. 2 от ППЗРР, за резултатите от наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се разработва годишен доклад, който ще се публикува на страницата на общината в Интернет.

Прилагането на принципа на партньорство включва информиране за АДИОПР на всички заинтересовани страни, възможност за изразяване на мнения и представяне на предложения чрез формални и неформални работни срещи с по-тесен кръг участници, осъществяване на широко консултиране чрез организиране на публични дискусии, в т.ч. и чрез интернет, участие във формални структури за планиране и мониторинг със състав, основан на принципа на партньорството - власти на различните равнища, социални и икономически партньори, гражданско общество.

Планът е ориентиран основно към дейности в сферата на компетенция на местните власти, като ключови партньори на местно равнище се явяват НПО, представители на бизнеса, изследователски и научни институции.

Изграждането на ефективни партньорства в процеса на планиране и изпълнение ще даде възможност да се реализира по-голяма икономическа целесъобразност и да се укрепи потенциала за разкриване на нови пътища към привличането на средства. Партньорството ще допринесе за доизграждане на връзки между различните субекти с влияние върху местното развитие.

В процеса на изпълнение на АДИОПР на община Хайредин за периода 2012-2013 г. следва да бъде широко застъпено публично-частното партньорство като инструмент за оптимизиране на предоставяните продукти и услуги за обществото. Участието на партньорите на всички нива на подготовка, съгласуване, обсъждане и контрол на изпълнението гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на Общинския план за развитие. Чрез тях той се обогатява както с друга гледна точка, освен тази на местната власт, така и с инструментите на гражданското общество, които се основават на прякото участие на гражданите и техните организации в управлението и процеса на взимане на решения.

Осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, актуализиране, съгласуване и изпълнение на Общинския план за развитие се осъществява от Кмета на община Хайредин и общинския съвет в съответствие с техните компетенции.

Предизвикателството, което е на дневен ред пред общинската администрация и екипа за управление, е да бъдат осъществени

необходимите стъпки за непрекъснатото информиране и въвличането на социално-икономическите партньори и заинтересованите страни в ефективното изпълнение, наблюдението и оценката на актуализирания ОПР.

Информираността на гражданите и обществената подкрепа са от особено значение за успешното реализиране на Общинския план за развитие и за осигуряването на интегрирано устойчиво местно развитие. Местните органи на управление в община Хайредин трябва да се стремят да осигурят условия за:

- Периодични срещи между заинтересованите страни;
- Участие в съвместни проекти;
- Привличане на представители на заинтересованите страни в наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие;
- Организиране на форуми и други събития в рамките на проекти за идентифициране на основните форми за взаимодействие, разпределяне на отговорностите и мобилизиране на местните ресурси;
- Включване на местната общност и поддържането на контакти с местните граждански групи и институции, с цел осигуряване на прозрачност в местната политика;
- Своевременно информиране на обществеността чрез сайта на общината в Интернет за предприетите действия от страна на администрацията по реализацията на актуализирания Общински план за развитие;

Изпълнението на Общинския план за развитие изисква дългосрочни усилия, но той може да се изпълни успешно, само ако се прилага стъпка по стъпка, т.е. като се изпълняват поетапно отделните проекти, залегнали в него с осигуряване на адекватна информираност, участие и мотивация на заинтересованите страни и цялата местна общност.

ИНДИКАТИВНА ФИНАНОВА ТАБЛИЦА 2012-2013г.

ПРИОРИТЕТИ И ЦЕЛИ	Обща стойност (лева)	Общински бюджет (лева)	Национални източници (лева)	Европейски структурни фондове (лева)	Кохезионен фонд (лева)	Друго безвъзмездно финансиране (лева)
<u>ПРИОРИТЕТ 1</u> - ПОСТИГАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНА И РЕНТАБИЛНА МЕСТНА ИКОНОМИКА, РЕАЛИЗИРАЩА МЕСТНИЯ ПОТЕНЦИАЛ И ПРЕДИМСТВА	1 660 000	110 000	70 000	1 450 000	-	30 000
<u>ЦЕЛ 1</u> Повишаване конкурентноспособността на фирмите, работещи на територията на община Хайредин	250 000	20 000	30 000	200 000	-	-
<u>ЦЕЛ 2</u> Ускоряване на икономическото развитие на общината	30 000	30 000	-	-	-	-
<u>ЦЕЛ 3</u> Развитие на възможностите за упражняване на туризъм чрез диверсификация и засилване на алтернативните му форми (селски, планински, вело, екологичен, културно-исторически, познавателен, спортен, пещерен и др.)	1 270 000	40 000	10 000	1 200 000	-	20 000
<u>ЦЕЛ 4</u> Подобряване на условията и разширяване на възможностите за прекарване на свободното време – културни прояви, рекреативни занимания и спорт	110 000	20 000	30 000	50 000	-	10 000
<u>ПРИОРИТЕТ 2</u> ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ, РАЗВИТИЕ И МОДЕРНИЗАЦИЯ НА МЕСТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА, УВЕЛИЧАВАНЕ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ТРУДОВА ЗАЕТОСТ И ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ В ОБЩИНАТА	6 855 000	370 000	1 500 000	3 560 000	1 325 000	100 000

<u>ЦЕЛ 1</u> Реконструкция, модернизация и развитие на техническата и инженерна инфраструктура	2 780 000	130 000	650 000	1 000 000	1 000 000	-
<u>ЦЕЛ 2</u> Подобряване на състоянието на сградния фонд на социалните, културните, образователните и здравните институции	1 200 000	50 000	150 000	1 000 000	-	-
<u>ЦЕЛ 3</u> Повишаване на трудовата заетост и възможностите за социална интеграция	825 000	25 000	400 000	400 000	-	-
<u>ЦЕЛ 4</u> Подобряване нивото на здравните и социалните грижи за населението в община Хайредин	400 000	50 000	50 000	200 000	-	100 000
<u>ЦЕЛ 5</u> Подобряване управлението на биологичните и битовите отпадъци, и отпадъчни води от населените места. Съхраняване на околната среда и разумно използване на природните ресурси	1 075 000	50 000	200 000	500 000	325 000	-
<u>ЦЕЛ 6</u> Подобряване качеството на енергийната инфраструктура	520 000	60 000	40 000	400 000	-	-
<u>ЦЕЛ 7</u> Модернизация на общинската администрация и подобряване административното обслужване на жителите и фирмите	75 000	15 000	10 000	60 000	-	-

